

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL

Pentru Sibiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fl.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidieceșane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român”, strada Măcelarilor Nr. 45.
Epistolele nefrancate se refuză. Articollii nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:

Pentru odată 14 fl., — de două ori 24 fl., — de trei ori 30 fl. rëndul cu litere garmond — și timbru de 60 fl. pentru fie-care publicare.

Spre federalism.

Curentul politic începe să fie de nou favorabil *Cehilor*, în ceealaltă parte a monarhiei noastre.

Modul cum s'a întreținut Monarhul cu unul dintre fruntașii lor, cu ocaziunea deschiderii delegațiunilor, și răspunsul categoric al Monarhului, dat la dorința exprimată, ca *M. Sa se dea Cehilor drepturile naționale cerute*, — dovedesc din destul, că cercurile înalte nu mai consideră de periculoasă pentru existența monarhiei politica națională a Cehilor.

Monarhul li-a pus în vedere Cehilor că „*cu timpul toate au să urmeze*”. Adeca *tot ce cer Cehii*.

Se știe care e scopul final al politice Cehilor: *federalizarea monarhiei*. E o luptă veche lupta pentru acest ideal politic; pentru că ea a fost inaugurată încă înainte de 1848, prin marile istoriograf ceh *Palacki*, și de atunci neîntrerupt a fost purtată, când cu mai mare sau mai mică înverșunare, când cu mai multe sau mai puține sorți de izbândă.

Cele mai energice atacuri au fost date pe tema acésta atunci, când centralismul, favorabil Germanilor, se înstăpânise în Austria și amenința cu asigurarea unei eghemonii pe séma elementului german la fel cum e eghemonia Magiarilor în patria noastră, — ear' sfârșitul luptei a fost căderea liberalismului austriac, nimicirea eghemoniei germane și zguduirea temelilor centralismului.

În urma acestor izbânzi șansele au început deci să fie favorabile *federalismului*, propagat de politica Cehilor; și dacă nu se va întâmpla ceva extraordinar, dezvoltarea lucrurilor va duce federalismul la sigură și deplină învingere în Austria, nu numai pentru că toate popórele Austriei, afară de câțiva Germani, sunt pentru acest sistem de guvernare, pentru *decentralizarea puterii de stat*, ci și pentru că cercurile competente, cum ni-se dă a vedé și a înțe-

lege, nu mai vël astăzi, ca mai nainte, o sigură slăbire de stat în federalizarea monarhiei, ci din contră, sunt chiar convinse, că statul se întărește dacă fiecare popor se guvernează pe sine și prin sine, fiindcă prin acésta se nasce emulație între singuraticile popóre, emulația într-o jertfă, a munci și a înainta pe toate terenurile vieții publice.

După cele întemplate, ne vine să credem, că cercurile decidentore *astfel* încep să rezonaze în Austria. Și bine rezonază. Pentru că trecute sunt zilele politice de unificare de stat, în ce privește limba, o utopie după care înzadar alérgă și șovinistii magiari, căci astăzi, când toate popórele au ajuns în posesiunea unei deservărite *conștiințe naționale*, nu mai póte fi desnaționalizat nimeni. Afară de acésta, e lege vecinic esistentă, că toate lucrurile își au menirea și misiunea în lumea acésta în forma în care au eșit din mâna creatorului; prin urmare, statele încă au să rămână în formațiunea ce li-s'a dat dintru început, fie în ele amestecătura de limbi ori-cât de mare și ori-cât de neplăcută pentru cei-ce țin puterea în mână.

Nu un popor, ci un *spirit* are să domnescă în state poliglote, spiritul *toleranței* și al iubirii reciproce între popóre!

Recunoscut fiind odată acest lucru, trebuie să fie recunoscut și ceealalt, tot atât de adevărat, că pentru a puté fi tare, sănétos și plin de viață corpul întreg, statul: e necesar ca și singuraticile membre ale corpului: popórele cari îl forméză, să se întărescă, să se desvólte, să se perfecționeze, dat fiind, că forțele lor constituiesc forțele întregului. În consecință, nici într'un stat, care din întemplantare nu e național, și din care din întemplantare nu pot fi alungate popórele de altă limbă, nici nu pot fi desnaționalizate cu puterea, pentru că o astfel de putere nu există: nu e admisă și nu póte fi admisă supremația, domnia unui popor asupra celorlalte, pentru că prin acésta suferă perderi statul însuși, desvóltân-

du-se numai o parte din el, de regulă partea cea mai mică, pe când partea mai mare rămâne în nedesvoltare, în lăncezăla.

Dacă curentul politic începe deci să fie favorabil Cehilor în partea ceealaltă a monarhiei, — lucrul n'are decât să ne bucure, fiindcă politica Cehilor e basată toemai pe principiile desvólate; și e semn de îndreptare spre bine, dacă cercurile decidentore încep să se închine acestor principii sănétose și singure prielnice pentru conducere și guvernare în state poliglote. Și suntem siguri, că va veni timpul, când și cercurile competente dela noi le vor accepta și le vor aplica în conducerea de stat, pentru că numai așa se póte restabili pacea și liniștea internă, atât de mult necesară pentru întărirea și consolidarea statului.

Dee-se fie-cărui popor aceea ce i-se cuvine, *teren de liberă desvóltare pe toate liniile*, și bine are să fie!

Delimitare națională.

Reichsrathul austriac ține ședințe și sub durata sesiunii delegațiunilor, și resolvă meru chestiunile puse la ordinea zilei. În ședința de Sâmbătă a votat în a treia cetire și cu vii aprobări proiectul de lege despre *investițiuni*, precum și proiectul de lege despre *canalisare*. Pentru acesta din urmă s'a cerut votare nominală, ceea-ce acceptându-se, rezultatul votării a fost următorul: pentru primire au votat 198, în contra primirii 46 deputați. A urmat, ca al treilea punct al ordinei de zi, votarea *provisoriului* bugetar, asupra căruia s'a deschis o discuție mai animată. Deputatul *Scheicher* (social-creștin) pledând pentru acceptarea provisorului bugetar, și-a exprimat dorința, ca gruparea de acum a provinciilor aparținătoare Austriei să fie înlocuită cât mai curând cu o nouă grupare făcută după naționalități, fiindcă Austria numai atunci va fi destul de tare față de Ungaria și va puté împedeca întărirea Magiarilor în contul provinciilor germane și slave din Austria. Declarațiile acestea au avut bună primire din partea tuturor partidelor din reichsrath.

In interesul adevărului.

„*Tribuna Poporului*” din Arad află o deosebită plăcere în respândirea de știri neexacte și tendențioase despre — Sibiu.

Astfel rischază și în nrul 93 din 1 Iunie u. niște afirmațiuni, pe cari cineva numai cu intențiuni rele le-a putut pune pe hîrtie pentru a le da publicității.

Lucrurile vin prezentate așa, ca și cum Înaltpreasfințitul nostru Archiepiscop și Metropolit ar fi incunjurat în Sibiu numai de reuvoirori și de dușmani; din care cauză ar simți necesitatea să se îngrădescă cu ómeni mai de încredere, și de aceea s'ar lucra la pensionarea a vre-o trei asesori consistoriali, a vre-o patru profesori seminariali și la instituirea unor protopopi în scaunele vacante, pentru-ca Exelenția Sa să-și formeze o partidă de apărare față de unii membri din consistoriu și din sinod, și special față de dl *Partenie Cosma*, directorul „*Albinei*”, — după „*Trib. Pop.*” cel mai mare contrariu al Esceleenției Sale.

Asigurăm pe confrății dela Arad, că Înaltpreasfinția Sa, Archiepiscopul și Metropolitul *Ioan Metianu*, se bucură aici în Sibiu de cea mai nemărginită încredere, venerațiune, stimă și iubire din partea tuturor, prin urmare și din partea venerab. domn *Partenie Cosma*.

Nu este adevărat deci, că Înaltpreasfinția Sa ar căuta să-și formeze o partidă de apărare, pentru-că n'are trebuință de ea.

Nu este adevărat, că s'ar lucra la pensionarea mai multor asesori consistoriali și profesori seminariali, pentru-că vorba e numai de înlocuirea profesorilor seminariali, cari au avansat la alte posturi.

Nu este adevărat, că între Esceleenția Sa și dl *Partenie Cosma* ar esista raporturi încordate; pentru-că relațiunile între acești doi valoroși bărbați ai neamului și bisericii noastre sunt din cele mai bune, ceea-ce nici nu póte să

FOIȘORA

Să-l urmărim!

de

Henryk Sienkiewicz.

(Urmare)

Cinna și Antea schimbară o privire de suprinzare:

— „Va învia?”

— „În trei zile, nici mai mult nici mai puțin. În ori-ce caz ucenicii sei spun acósta. Am uitat să-l întreb pe el însuși asupra acestei chestiuni. . . . Și apoi, acésta e de forțe puțină importanță, de-órece mórtea te deslégă de promisiuni. . . . Și chiar dacă n'ar învia, n'ar perde nimic, căci după propria lui doctrină, adevărata fericire, ca și viața vecinică, nu începe decât după mórte. Vorbesce cu deplină convingere. El spune că în Paradisul seu e mai multă lumină de cât în întreaga lume pământescă, și cu cât cineva suferă mai mult aici, cu atât va fi mai sigur că va fi fericit colo sus. *Să iubim, să iubim mereu, vecinic să iubim.*”

— „Ciudată doctrină,” — zise Antea.

— „Și gloata ți striga: *„Reștignește-l!”* — zise la rîndul seu Cinna.

— „În asta n'am găsit nimic surprinzător. Sufletul acestui popor e împetrit de ură; numai ura e în stare să dea crucea celui ce nu cere decât iubirea.”

Antea și trecu pe frunte mâna slăbită.

— „Și el e sigur că se póte trăi și că poți fi fericit după mórte?”

— „Da. Și de aceea nu se teme nici de cruce nici de mórte. . . .”

— „O ce bine ar fi, Caius!”

O clipă apoi, ea întrebă iărăși:

— „Dar' de unde o știe el?”

Procuratorul făcu un gest:

— „El pretinde că o știe dela Tatăl tuturor ómenilor, care e pentru Ebrei ceea ce pentru noi e Jupiter, cu acésta deosebire numai, după Nazarinean, că El e unul, bun și milostiv.”

— „O bine ar fi, Caius!” — repeta bolnava.

Cinna își mișcă buzele, ca și cum ar fi avut ceva de spus, dar' tăcu, și convorbirea rămase aci.

Ponțiu, gândind fără îndoială la doctrina Nazarineanului, da din cap, sau înălța din umeri.

În sfârșit, se ridică să plece.

De odată Antea zise:

— „Caius, aidem să vedem pe acest Nazarinean!”

— „Grăbiți-vè! — adaugă *Pilat* depărtându-se, — cortegiul se va pune în curînd în mișcare.”

VIII.

Amiazul se apropia; ziua mai adineaori caldă și senină, începu să se întunece.

Dela nord-est pornesc norii, negri ori roșietici ca arama, mici dar' deși, mănâți de aprigă furtună. Pe ici și colo se mai zărea încă albastrul profund al ceriului. Dar' în curînd norii se strînsă de toate părțile și învăliră întregul firmament. Pentru un moment sórele broda marginile lor neregulate cu firioare de aur.

Deasupra orașului și colinelor vecine se mai zărea încă o fășie de ceru limpede, în timp ce în jos aerul lincezea într'o nemișcare apăsătoare.

Pe platoul ridicat al Golgotei sunt deja împrăștiate, ici și colo, mici cete de ómeni, cari se grăbisă să-și ocupe locuri, înainte ca cortegiul să iasă din oraș.

Sórele învălă în raze licăritore câmpia pietrosă, largă, gólă, stérpă și tristă. Șesul de colóre vînată, se întinde într'o monotonie nesfîrșită.

Nu mai ici și colo zăriai câte o scobitură ori crepătură, cari apăreau cu atât mai negre, cu cât platoul era mai tare luminat.

În depărtare se ridică coline înalte, înse tot așa de sterpe, învălitate într'o aburélă albastruie.

Mai jos, între zidurile cetății și platoul Golgotei, se întinde câmpia semănată de stânci, dar' totuși mai puțin aridă. Aici, prin gropile unde se grămădisă câte puțin nomol, se înălțau smochini cu frunze rari.

Se zăriau de asemenea clădiri cu coperișurile netede, lipite ca cuiburile de rîndunele, cu pereții colțuroși, ori mormintele cari luciau la sóre sub albéța lor strălucitoare.

În ziua aceea, din cauza apropierei sêrbătorilor, sosiseră locuitori din întreaga țară. O mulțime de bordee și de corturi, un lagăr complet se ridicase împrejurul orașului, adevărat furnicar de ómeni și de cămile.

Sórele se ridica treptat în azurul fără nori. Era timpul când aceste înălțimi se afundă de obicei într'o tăcere tristă, și când ori-ce viețuitore își caută un loc umbrat sub zidurile orașului, ori în neregularitățile terenului.

(Va urma).

fie altcum între doi oameni, cari cu începere dela primul congres național bisericesc (1868) până în ziua de astăzi, împreună și în bună înțelegere au lucrat cu zel și abnegare la promovarea treburilor noastre bisericești.

Faptul, că domnul *Fartenie Cosma* are câte odată și păreri divergente de ale Escelenției Sale, nu poate fi considerat de *dușmănie*; și înaltpreasfinția Sa nu-l consideră nici chiar de *oposiție*, ci de aceea ce e, de o *interesare foarte vie de treburile noastre bisericești*. Cine ar pute contesta ore bunele relațiuni dintre fericitul Metropolit *Miron* și domnul *Cosma*, și totuși de câte-ori n'a fost diferență de opinii și între ei!

Asigurăm pe toți cei-ce nu o știu încă, — și numărul acestora trebuie să fie foarte mic, — că Escelenția Sa nu este omul care se înstreineze dela sine sau se se înstreineze de oameni cari pot și vreau să muncescă pentru biserică și pentru neam. Din contră, a lucrat totdeauna într'acolo și și-a exprimat totdeauna dorința de a vedea grupați în jurul său pe toți fruntașii noștri valoroși, — cum se face acesta și la celelalte biserici din patrie, — prin urmare binevenită, plăcută și dorită i-a fost și îi este colaborarea în cele bisericești și a d-lui *Partenie Cosma*, valorosul și distinsul bărbat al bisericii noastre.

Credem că am scris destul de lămurit. Rugăm deci pe confracții dela Arad să iee act despre aceste rectificări.

Răspuns

la

„Observările critice“

ale domnului Dr. P. Ionescu la opul „Metropolia Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania“, op lucrat din însărcinarea Consistoriului metropolitan de Dr. *Ilarion Pușcariu*, arhimandrit etc. Sibiu, 1900 (A se vedea „Fôia diecesană“ din Caransebeș, Nr. 8, 9 și 10 anul curent).

(Fine.)

III.

Înainte de a intra la deslegarea problemei puse, trebuie să dau expresiune regretului meu, că dl Dr. P. Ionescu în observările sale critice la opul meu „Metropolia“ s. c. l. a complicat preste măsură pre Preasfințitul Domn episcop Nicolae Popea, întonând acum, că cartea mea a fost de prisos, căci aci erau opurile Preasfinției Sale, acum, că opul meu nu poate ocupa un loc de onoare lângă aceea, acum una, acum alta, prin ce d-l critic a dat și mai mult pe față aceea, ce în Sibiu din contactul imediat cu cei interesați era știut, adică o susceptibilitate aproape neexplorabilă, căci și alții s'au mai găsit, cari se scrie în asemenea materie. Tocmai de aceea, deși mie mi-s'au făcut imputări directe din unele părți, că aș fi „pus secerea în holda străină“, numai cu greu m'am putut decide a mă estinde și asupra acestui capitol punând degetul pe rană și căutând a se face cât mai mare lumină și pentru alții, cari nuși vor fi putut explica cele „de necrețut“. Sunt oameni, cari cred că a scrie despre metropolitul Șaguna este un privilegiu al Preasfințitului domn episcop dela Caransebeș, căci fericitul în domnul arhiepiscop și metropolit Andreiu Baron de Șaguna încă fiind în viață a încredințat anumite acte pentru biografia sa Preasfințitului Domn episcop al Caransebeșului Nicolae Popea, pe atunci vicariu arhiepiscopesc în Sibiu. Scris'a Preasfinția Sa, precum este știut „Vechia metropolie“, scris'a necrolôge la mărtea metropolitului Șaguna. Cine altul mai competent de cât Preasfinția Sa putea fi la premiul ce s'a publicat din partea sinodului arhidieceșan pentru compunerea biografiei marelui metropolit?! Publicat-a apoi și memorialul metropolitului Șaguna, făcut'a despre viața lui Șaguna discursul său de recepțiune la Academia română și poate că mai are și alte lucrări pregătite despre Șaguna, cari să se publice.

Tôte bune și frumoșe! dară prelungă tôte acestea, de ce să credă cineva, că scrierea istoriei bisericești de sub metropolitul Șaguna ar fi un domeniu nepenetrabil pentru alți scriitori, un „nolli me tangere“ al cuiva,

căci știut este, că cu cât mai mulți scriitori tractează despre o materie, cu atât mai bine dilucidate devin tôte împrejurările, vedând unul una, altul alta, tinzând tôte la o perfecționare a cunoștințelor asupra unui obiect.

Referindu-ne la istoria se întâmplă prea adeseori, că un scriitoriu se mărginește la o anumită sferă și cerc de fapte și întâmplări, emite aceleași judecăți și păreri despre lucrurile întâmplăte, până și la folosirea faselor se învârtă într'un anumit cerc; mai mulți însă mai bine ved lucrurile și dacă se ivesc aici și colea diferențe de păreri, chiar acestea dau incident la lămuriri și la cercetări ulterioare. Pentru ce dară nemulțămire, că am scris și eu despre metropolitul Șaguna recte despre reînființarea metropoliei noastre, mai cu seamă, că eu, care încă mă țin învățacelui lui Șaguna și prin urmare între cei competenți, am scris la însărcinarea Preavenat. Consistoriu metropolitan și Măritului congres național-bisericesc?

Că însuși fericitul metropolit Șaguna m'a socotit pre mine și pre fratele meu Ioan Cavalerul de Pușcariu între cei competenți a'i scrie chiar și biografia sa, se vede lămurit de acolo, că tôte actele biografiei sale, cum le rangiasse însuși pre lângă un scurt memorial din viața sa, în anul 1872 mi le-a încredințat mie și faptele mi-le-a și predat mie spre păstrare, cu îndatorirea, ca după mărtea sa, ce o prevedea, să le predau fratelui meu Ioan, ca pe baza lor să-i scrie biografia. Motivarea lui Șaguna, pentru-ce chiar pre fratele meu îl încredințază cu scrierea biografiei sale, pentru crutarea de persoane, o las de astă-dată neamintită. Am ținut la mine actele încuete trei luni de zile, în care timp cu învoirea metropolitului am făcut pentru mine și o copie de pe ele pentru ori-ce eventualitate. Dară nici nu mi-a părut rău pentru osteneală, pentru-că Preasfințitul Domn episcop de astăzi al Caransebeșului, atunci vicariu arhiepiscopesc, aflând dela mine cu ore-care supărare, despre cele întâmplăte, a reclamat dela metropolitul actele pentru sine, eu am fost provocat să le restitu și astfel au ajuns actele biografiei lui Șaguna în mâinile Preasfinției Sale.

Pre lângă aceste acte, ocupându-mă eu la însărcinarea fericitului metropolit cu aranjarea bibliotecii arhiepiscopesci în timp aproape doi ani, până am terminat, cu puțin înainte de mărtea metropolitului compunând și un catalog al cărților, ce a și servit de inventariu al bibliotecii, — am dat preste mai multe fascicule de acte oficiose de importanță pentru istoria bisericii noastre, pe cari după mărtea arhiepiscopului-metropolit le-am predat Preasfinției Sale Domnului episcop Nicolae Popea spre folosire la compunerea biografiei.

Fiind de dorit, ca nu numai actele biografiei, dară și aceste acte, ce aparțin arhivului Consistoriului arhidieceșan din Sibiu, să se restituie la locul lor, unde aparțin, la arhiepiscopie, așa cred a nu fi fără interes, dară și de folos, ca să indic aci fasciculele actelor ce le-am predat eu Preasfinției Sale, după cum de atunci (anul 1873) le-am notat pre o hârtie: Acelea sunt:

1. Un fascicul mai mic de acte din anul 1865.
2. Un fascicul mai mare de acte din anii 1866 și 1867, corespondența cu metropolitul Al. St. Șuluțiu.
3. Un fascicul de acte estrase din arhivul statului din Budapesta privitoare la biserică noastră ortodocșă română.
4. Un fascicul cu adrese de mulțămite și încredere către Șaguna din diverse părți, persoane, corporațiuni ale naționalităților, cu ocaziunea cuvântării în senatul imperial în anul 1860.
5. Un fascicul cu diverse acte privitoare la negociațiunile pentru despărțirea ierarhică a Românilor de către Sârbi și înființarea metropoliei române an. 1860.
6. Un fascicul gros cu diverse concepte, rezoluțiuni, epistole, cerculare privitoare la diferite obiecte, începând de prin anii 1850 până târziu.
7. O broșură litografată, cu diverse acte estrase din arhivul cărții ce privesc promovarea unirei, cumpărate și trimise metropolitului Șaguna prin Andreiu Mocsonyi.
8. Un fascicul cu diverse hârii, precum culegere de date istorice despre unire, procese bisericesci, petițiuni.

Aceste acte, al căror loc este arhivul arhiepiscopiei noastre, vor servi de isvor și pentru alții, cari vor voi să cunoască istoria bisericii noastre pe timpul păstoririi lui Șaguna, ca și o baie minerală (o mină), care pe un timp a fost exploatată de proprietariu și apoi părăsită, ajungând în mâna altui proprietariu — acesta prin noua muncă și risic de spese mari a ajuns a scôte din ea nouă bogăție de minerale scumpe. Dacă se găsesc și se vor găsi și alții în viitoriu a scrie despre metropolitul Șaguna afară de posesorul de astăzi al actelor atinse mai sus, să nu se socotescă acesta ca o „conturbare în posesiune“, nici să nu se de alarm, cum a făcut cu mine înainte cu vr'o doi ani un perfugariu scriind în „Tribuna Poporului“ din Arad și pare-mi-se și în „Fôia Diecesană“ din Caransebeș, că ar fi vădut la mine acte, ce le-aș fi înstreinat din arhivul Consistoriului arhidieceșan, folosindu-le la tipografia noastră arhidieceșană.

Credem, că o monopolizare a actelor n'a fost nici în intențiunea fericitului metropolit Șaguna, nici în interesul dreptei judecăți asupra activității lui celei vaste. Georgiu Barțiu d. e. în opul „Părți alese din Istoria Transilvaniei“ pe câte-va pagini mai mult și mai valoros scrie despre Șaguna de cât altul într'o carte întregă. Nici nu se poate pune stavilă la cercetări și studii ulterioare de ori ce specie. Lumea nu stă pe loc, cu atât mai puțin la cercetările și studiile istorice, cu cari noi Românii abia suntem la început.

Eu am lucrat la însărcinarea Preaven. Consistoriu metropolitan, de unde înverdat este, că ce am scris eu, n'a fost fără trebuință, precum afirmă dl Dr. P. Ionescu în critica sa publicată în „Fôia diecesană“ din Caransebeș, și nu va fi fără folos nici aceea ce se va mai scrie de alții, căutând fie-care să co-verșescă pre celălalt și să scrie tot mai perfect.

Dl critic referindu-se la dl protopresbiter Simeon Popescu combate afirmațiunile lui și susține contrariul dela acestea, că opul meu nu întregesc scrierile Preasfințitului episcop Nicolae Popea și la nici un cas nu pot ocupa un loc de onoare lângă acelea.

Eu sum sigur, că dl protopresbiter Simeon Popescu prin aceea ce a afirmat, că adică opul meu întregesc opurile Preasfinției Sale Domnului episcop Nicolae Popea și că ocupă un loc de onoare lângă acelea, n'a intenționat alta, decât că a ținut cont de susceptibilitățile, ce erau deja date pe față. Ridicând valoarea opului meu n'a voit să apară, ca și când ar ignora scrierile Preasfinției Sale. Cel puțin pentru mine astfel de considerațiuni au decis, că am ales de motto la cartea mea un pasagi din prefațiunea la „Vechia Metropolie“. În cât pentru dl Simeon Popescu nu voi să preocup, dsa este un bărbat destul de luminat, ca să și potă da sama de ideile și enunțatele sale, dacă ar mai afla acesta de lipsă. Eu însă din parte'mi una voiesc numai să mai adaog la acest loc, că nu cele ce-mi denegă d. Dr. P. Ionescu cu privire la opul meu au fost aspirațiunea mea; aspirațiunea mea, care după mărturisirea bărbatilor nepreocupați ai științei, o-am și ajuns, a fost să dau la lumină ceva mai perfect, mai sistematic și mai complet, de cât s'a scris până acuma într'o materie specială de domeniul istoriei noastre bisericesci.

Dacă ar fi, ca critice tendențioșe cum e a dlui Dr. Ionescu să hotărăscă asupra sortii unei cărți, atunci n'ar sta mai bine treba nici cu opurile Preasfințitului Domn episcop Nicolae Popea, începând cu „Vechia Metropolie“. Insuși opul „Arhiepiscopul și Metropolitul Andreiu Baron de Șaguna“, până încă nu văduse lumina zilei și-a aflat în sinul comisiunii consistoriale pentru censure pre cei mai aprigi combatanți în persoanele repausaților în Domnul Dr. Iosif Hodoș și Dr. Demetriu Răcueiu, cari susțineau că cartea din mai multe privințe nu corespunde în măsura aceea, ca să fie premiată, așteptându-se mai mult dela un op, la a cărui compunere a stat autorului la dispozițiune un aparat și material bogat. Cartea însă tot a fost propusă sinodului spre premiare din partea Consistoriului arhidieceșan, care nu s'a împedat de unele defecte ale cărții, ci a pus pondul convenit pre părțile bune ale ei.

Trecând la opul „Memorialul Arhiepiscopului și Metropolitului Andreiu Baron de Șaguna“ ar fi ore un lucru drept, ca să decelare cineva, că cartea este defectuoasă și fără alôre, pentru-că autorul a intercalat în ea

lucruri ce nu mai aparțin de memorialul arhiepiscopului și metropolitului Andreiu: precum despre cele petrecute de autor ca student în Cluș pe la anul 1845? Cu adevărat cetind cineva cele scrise cam dela pag. 39—47 uită că e vorba despre Șaguna și primesce impresiunea unei autobiografii a autorului, care ne spune, că a colaborat la „Aurora sau Diorile“ („poate cea dintâiu foie între Românii“), care nu era altceva decât un manuscris al studenților, ce circula numai între dinșii; a ținut o vorbire românească la înmormântarea tinărului Iuliu Mihali, ne dă mai multe catalôge a tinerilor români din Clușiu, reproduce articuli întregi din numita foie a studenților, precum și o poezie a sa. Înregistrăză acestea „pentru-că nimenea până acum nu le-a mai amintit și nici nu crede că le va mai însemna cineva vreodată“. (pag. 46). Acesta, sum sigur, o vor crede și alții, cel puțin că nu le va mai însemna la un loc așa puțin potrivit, precum este memorialul ce se zice al Arhiepiscopului și metropolitului Andreiu Baron de Șaguna.

Din cele atinse aci se vede, că nici cele mai perfecte lucruri omenesci, cu atât mai puțin o carte, la a cărei compunere jocă un rol însemnat individualitatea autorului, nu pot fi scutită de observări din partea altora, cari și ei pot avé vederile lor particulare. Critica condiționează progresul în știință și artă. Numai se cere, ca critica să fie dreaptă și obiectivă, eră nu tendențioasă, precum, durere, s'a făcut față de opul meu din partea dlui Dr. P. Ionescu.

Când aplic terminul „tendențios“ față de critica dlui Dr. P. Ionescu, voi să se scie și aceea, că Preavenabilul Consistoriu metropolitan a îndatorat tôte trei eparchiile metropoliei noastre să recomande preoțimei noastre a procura opul meu „Metropolia Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania“ ca o carte bună și de folos pentru înbogățirea cunoștințelor istorice despre biserică noastră. Înainte de a se fi executat în eparchia Caransebeșului ordinul Preaven. Consistoriu metropolitan se dă loc în fôia oficiosă a dieceșei Caransebeș „observărilor critice“ ale dlui Dr. P. Ionescu, lipsite de ori-ce temei, prin ce cartea mea se declară a nu avé nici o valôre. Eată dară „tendința“, la care nu mai lipsesc decât, ca prin un ordin al Consistoriului din Caransebeș să se oprască cartea mea de a se procura prin preoțimea eparchială. Semne spre acesta sunt, căci dl Dr. P. Ionescu ni-a spus, la începutul observărilor sale critice, că a alergat în tôte părțile după cartea mea, ca să potă face critica sa.

Prin astfel de apucături neloloiale însă nu se va ajunge scopul, pentru-că abia a trecut o jumătate de an dela edarea în tipar în 2000 esemplare și opul meu „Metropolia Românilor ortodocși din Ungaria și Transilvania“ s'a și trecut pe jumătate; alt-cum pe mine vinđarea cărții nu mă privește, fiind că din venitul ei se reacopăr spesele de tipariu anticipate de Preavenabilul Consistoriu metropolitan.

Pentru munca mea în trei ani, cât am lucrat la cartea, nu mi-s'a dat nici o recompensă. Eu rămân înse lăiniscit și mulțămînt în conștiința mea, că am făcut un lucru bun prin edarea opului din cestiune, urmând și în cazul de față cu tot devotamentul încrederei și însărcinării onorifice, ce o am primit dimpreună cu ceilalți doi membri ai comisiunii dela organul suprem bisericesc din metropolie, și supunându-mă, prelângă îndeplinirea oficiului meu, unei muncă din cele mai grele.

Dacă eu prelângă tôte silințele mele, cu cartea mea n'am putut îndestuli pe toți, facă alții lucrări și mai perfecte.

Dr. Ilarion Pușcariu.

Revistă esternă

Răboiul Burilor. Kitchener raportează din Pretoria dto. 31 Maiu, că ôstea lui Delarey a susținut luptă crâncenă cu armata generalului Dixon. Atacul l'au dat Burii, cari însă fiind în minoritate au fost constrinși să se retragă lăsând pe câmpul de luptă 25 morți. Perderea Englezilor e 174 morți și răniți, între cari și 4 ofițeri.

Dreptul Finlandezilor. Ziariul „Aftonbladet” din Stockholm raportează din isvor sigur, că *Bobrikov*, guvernatorul Finlandei făcuse în consiliul de miniștri din Petersburg propunere, ca Finlandezii să fie înrolați și în regimentele rusesci. Propunerea era sprijinită și de *Kuropatkin*, ministrul de război al Rusiei, dar’ cu toate acestea a fost respinsă. Mare-ducele *Vladimir Alexandrovici* încă a votat pentru respingere.

Cestiunea albaneză în parlamentul Italiei. Ca eflux al agitațiilor urmate pe tema cestiunii albaneze mai ales din partea presei rusesci, se semnalază din Roma două interpelațiuni înscuinate la prezidiul camerei și adresate ministrului de externe. Una a deputatului *Riccio* pe chestia răspândirii limbii și cultului italieni în Albania, ear’ alta a deputatului *Bovio* pe chestia planurilor Austro-Ungariei cu privire la Albania.

Pacea chineză. „Reichsanzeiger” de Vineri publică un ordin împărătesc datat în Urvile la 17 Maiu, prin care se dispune reîntorcerea a casă și disolvarea comandei supreme ost-asiene; reducerea contingentului corpului de armată din China la o brigadă mixtă, care până la alte dispozițiuni are să rămână încă în China, ear’ celelalte trupe vor veni acasă.

Agentul Wolf raportează din Peking, că *Li-Hung-Csang* a predat consulului german de acolo un edict împărătesc datat din 27 Maiu, în care împăratul promite solemn că va plăti puterilor suma de 450 milioane de taeli împreună cu cametele de 4%.

Dela sate.

Un preot vrednic de laudă.

Geoagiul de sus, în 3 Maiu 1901.

Sufletul unei parohii, în prima linie, numai preotul poate fi.

Și dacă lucruri bune și folositoare pentru biserică și popor se pun la cale prin unele parohii; apoi vedem că inițiatorii aceloră sunt aproape numai preoții.

E fericit și îi șede bine poporului când ascultă de un conducător, care și pricepe chemarea și care dovedește prin fapte că e la locul său; ba e fericit chiar și preotul care are astfel de credincioși cari îl înțeleg și-i urmăresc sfaturile vrednice de urmat.

Un astfel de preot care-și pricepe chemarea e și preotul nostru *G. Albu*, din Geoagiul de sus, în tractul Albei-Iulia.

De când cu venirea acestui preot în parochia noastră: în o parochie foarte neglăsă, lucrurile au luat o altă direcțiune, care numai cinstite poate face părintelui Albu.

Intre altele părintele Albu a renovat casele parohiale, adăugându-se lângă acelea supraedificatele necesare; s’a pus la cale renovarea bisericii și în curând are să se edifice școlă nouă.

De și poporul nostru din Geoagiul apăsător cu dări grele și în timpul din urmă cu un mare arunc pentru comasare, totuși urmăresc sfaturile adevăratului păstor.

Și acesta am putut-o vedea la sărbătorea sf. George, a. c. când păr. Albu a invitat preoțimea din jur la o procesiune în parochia noastră. Păr. Albu și-a propus adevărat sfințirea unei cruce, dintre viile comunei, carea la stăruința sa s’a renovat, închiidându-se cu zid și punându-se sub acoperiș.

Ca actul sfințirii crucii să fie mai sărbătoresc, după serviciul divin preoții invitați în număr de vre-o 7, îmbrăcați în ornate bisericesti, împreună cu întreg poporul au plecat dela biserică până la crucea respectivă, al cărei pridvor era frumos decorat cu verdéță și flori.

Acolo preoții făcând sfințirea apei și sfințirea crucii, au slujit totodată pentru popor și un sfânt maslu.

A fost frumoasă și împunătoare această procesiune, mai vârtos că credincioșii noștri cu multă evlavie, tiner și bătrân, bărbați și femei, au eșit ca să asiste la această festivitate.

După terminarea serviciului, poporul sărutând sf. cruce și ungându-se cu sf. mir, în ordine s’a reîntors spre biserică, pe carea împreună cu preoții încunjurându-o s’a depărțat la ale sale; ear’ preoții și vre-o câțiva

cântăreți au fost invitați la masă la părintele Albu, — unde au petrecut discutând despre mijlocele prin cari s’ar pute alipi poporul către maica noastră biserică.

În scopul, ca și pe venitor în ziua de sf. George, să se mai poată urma astfel de ceremonii: să se poată adevărat plăti preoții ce ar fi invitați, păr. Albu a aflat de consult a lua inițiativa pentru crearea unui mic fond, care să se administreze de epitropia bisericii separat de averea bisericii.

Cu această ocaziune s’au și adunat cu discul dela popor, acolo la cruce 10 corone 25 fileri; lângă care au mai contribuit păr. Albu 2 cor.; păr. V. Barbu 2 cor., V. Ciora 2 cor., N. Repede 2 cor., păr. I. Neagoe, Ios. Neagoe, I. Frâncu, Maxa, A. Pop, cantorul Murgău și I. B. câte 1 coronă. Suma 25 cor. 25 fil.

În introducerea astor felii de procesiuni cu mai mulți preoți, eu ved urmărite două scopuri morale: odată poporul vădând mai mulți preoți la rugăciune, dau mare importanță ritului nostru, legându-l mai puternic de biserică noastră străbună; și, că întrunindu-se din când în când mai mulți preoți la oială pot discuta și afla remediile ce ar fi de luat la conducerea poporului, ca să se lipescă mai cu drag de adevărata noastră biserică. Încheind îi zic părintelui Albu: să-și continue calea în folosul și onorea parohiei noastre, și noi îl asigurăm de sprijinul și cinstea cuvenită.

Un poporan.

Chestiuni școlare.

Programa

examenelor publice dela școlă rom. gr.-or. din Rășinari, cu finea anului școlar 1900—1901.

Sâmbătă în 2 Iunie st. v. 1901.

Dela ora 7—9 a. m. clasa I. de fete; „ „ 9—11 „ „ I. „ băieți; „ „ 11—1 p. m. „ II. „ fete; „ „ 3—5 „ „ II. „ băieți; „ „ 5—7 „ „ III. „ băieți;

Duminecă 3 Iunie st. v.

Dela ora 8—10 a. m. clasa III. și IV. de fete. Dela ora 10—12 a. m. clasa IV. de băieți.

După amiază la ora 3 (trei) exerciții gimnastice cu clasa a III. și IV de băieți.

La ora 3½ producțiunea corului și încheerea anului școlar.

Excursiune în grădina școlii.

Lucrurile de mână ale fetițelor vor fi espuse Duminecă în 3 Iunie st. v. în clasa a II. de fete.

La examenele aceste se invită cu totă stima amicii și binevoitorii acestei școle.

Din ședința corpului didactic ținută la 2 Maiu 1901 v.

C. Hămbăzan,
director.

Apel

„Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român” își va ține adunarea sa generală din est-an, conform dispozițiilor comitetului ei central, la 8/21 Septembrie a. c. (sărbătorea „Sfânta Maria-mică”) și zilele următoare aici în Sibiu. Cu aranjarea primirei și încuadrării membrilor participanți, cum și cu inițierea și pregătirea festivităților, a petrecerilor și a altor manifestări sociale-culturale, cari se dau conform unui bun obicei totdeauna în legătură cu această adunare generală, este încredințat subscrisul comitet.

„Asociațiunea” este prima și până acum unica organizație socială-culturală, care reprezintă și poate întruni în sinul său pe toți Românii din patria noastră. Ea este cel mai estins și supremul focal cultural al nostru!

Adunarea generală a acestei „Asociațiuni” va fi deci de astădată oșpele nostru.

Sibiul, Românii din Sibiu, formeză atât după trecutul și după poziția lor socială din prezent, cât și după prestațiunile, pretențiile și aspirațiunile lor sociale-culturale, primul centru cultural românesc din patrie. În Sibiu este chiar și sediul „Asociațiunii”.

Și Românii din Sibiu vor fi de astădată găzduitorii adunării generale a „Asociațiunii”.

Oaspele merită cea mai splendidă și cea mai caldă primire, ear’ gazda este în stare, și în urma pozițiunii sale, chiar dator, ca să și facă această primire. Noblesse oblige!

Apelăm deci la simțul de ospitalitate, la interesul viu și la cunoscutul zel al Românilor din Sibiu și suntem siguri că ei se vor afirma și de astădată în modul cel mai demn atât față de ei însuși cât și față de cauză.

Pentru-ca să ne consultăm și să luăm dispozițiile corespunzătoare în această cauză, ne luăm voia a invita cu tot respectul pe toți bărbații binevoitori și sprijinitori ai „Asociațiunii” aparținători inteligenței din Sibiu, la o conferență, pe Vineri în 7 Iunie n. a. c. la 11 ore a. m. în cancelaria Asociațiunii (Strada Morii Nr. 8).

Sibiu, în 2 Iunie n. 1901.

Comitetul despărțământului IV al „Asociațiunii”.

NOUTĂȚI

Pentru casa meseriașilor. Înaltpreasfinția Sa metropolitul Ioan Metian, patronul reuniunii meseriașilor români din Sibiu, a donat acestei reuniuni 300 corone la fondul pentru răscumpărarea casei cumpărate de consistoriul arhidieceșan pe seama reuniunii.

Esamene învățătoresci. Termenele examenelor de calificare pentru învățători și candidații de învățători din diecesa Aradului sunt fixate pe zilele de 27—29 Iunie st. n. Petițiunile pentru admitere la examen sunt a se înainta consistoriului din Arad până cel mult la 20 Iunie st. n.

Dar pentru biserică din Deva. Pentru repararea bisericii gr.-or. române din Deva au intrat la subscrisul dela următorii domni și doamne următoarele sume: D-na v. d. Dr. Ana Petco, 100 cor., d-na v. d. Leonidia Șerban, 80 cor., d-l Francisc Hosszu-Longin adv. și d-na soția Elena Pop de Băsești, 40 cor., dl Dr. Aurel Vlad, adv., 30 cor., dl Romulus Cătean, 5 cor., dl Iosif David, cassar orașenesc 5 cor., dl Nicolau Bogdan, comerciant 2 cor. Suma 262 cor.

Primescă marinimoșii donatori mulțumită cordială pentru maritimozitatea d-lor față de sfânta noastră biserică. Bunul D-zeu să le respălătescă! Deva, 10 Maiu 1901. *George Romanul* protopresbiter.

Iubileul unui învățătoriu. Duminecă (9 Iunie n.) învățătorul *Traian Linția* din Căcova (Caraș-Severin) își va serba jubileul de 25 ani de serviciu învățătoresc. Comitetul arangiator al serbării e compus din colegi și amici de ai iubitorului.

„Deșteptarea”, organul de publicitate al partidului național din Bucovina, cu numărul 38 de la 2 Iunie n. a început să apară în format nou, mai mare de cât cel de până acum, trecând tot-odată în editura dlui *Eusebiu Ștefanelli*, ear’ redactor responsabil având pe dl *George Bor*.

Dorim valorosului confrate, ca pe lângă mărirea formatului să-și mărească tot mai mult și cercul aderenților sinceri ai programului pentru realizarea căruia luptă.

Un act de recunoștință. Dl *Traian Barzu*, asesor consistorial în Caransebeș, în semn de recunoștință pentru stipendiul avut de la familia *Mocsanyi*, — cum cetim în „Folia Diecesană” — întru amintirea răposatului *Eugen Mocsanyi* a donat internatului pedagogic, ce e a se înființa în Caransebeș, suma de 100 corone.

Loialitate kossuthistă. La serbările date în Budapesta cu ocaziunea întrecerilor de gimnastică a studenților de la toate școlile din patrie, la cari a luat parte și arhiducele *Iosif*, la sosirea acestuia musica a intonat imnul casei domnitoare („Domne ține și protege...”). Deputații kossuthisti au ascultat imnul fără a-și lua pălăria de pe cap, demonstrând astfel în contra imnului. Un singur deputat independist și-a luat pălăria, pentru care faptă foile kossuthiste îl huiduiesc și îl spală în chip și formă.

Așa e loialitatea ungurască!

Economisările reginei Victoria. Ziariul „Daily Mail” e informat, că de la răposata regină a Angliei au rămas 37,500.000 de franci bani economisați în viață. Conform dispozițiilor răposatei, suma aceasta nu se va împărți, ci administrată separat interesele ei le vor căpăta în părți egale: prințul danez *Cristian*, princessa *Luisa* și prinții *Battenberg* și *Connaught*, nepoți ai răposatei.

Restanțe de dare — impediment la încheierea căsătoriei. S’a întâmplat în Ciorna, zilele trecute, că notariul comunal în calitate de matriculant nu a voit să îndeplinească funcțiunile la încheierea unei căsătorii civile, din cauză că mirele era în restanță cu darea militară pe zece ani. Au trebuit să colecteze între ei nuntașii suma cerută, pentru-ca să nu fie siliți a se reîntorcede dela matriculant cu rușine. Astfel a încasat notariul restanța mirelui. E altă întrebare însă, că avu’ el drept la acesta, ori nu?

Majestatea Sa Fedor Nicolici. În urma totalei desilusionări a curții regale din Belgrad și a poporului sârb, că regina *Draga* va putea cândva să deie țerii moștenitoriu, au ajuns în plan fel și fel de combinațiuni cu privire la designarea unui moștenitoriu. Din unele părți se afirmă că Rusia și-ar avea candidați pe ducele de *Leuchtenberg* și pe prințul *Mirco* (fiul principelui *Nichită*), pe cari însă curtea din Viena nu i va accepta la nici un cas. Pe *Leuchtenberg* nu, fiind-că e duce rusesc, ear’ pe *Mirco* nu fiind-că e prinț muntenegrin. Față cu aceste stiri „Național Zeitung” lansază una încă și mai și. Anume, că fiitorul moștenitoriu va fi baronul *Fedor Nicolici*, membru pe viață în casa magnaților și fost în mai multe rânduri comisariu guvernial la congresele bisericii sârbesci din Ungaria. „Național Zeitung” își bazează combinația pe faptul, că *Nicolici* e cel mai de aproape îndreptățit la moștenirea tronului, fiind descendent direct al principelui *Miloș I Obrenovici*. Anume, fiica *Elisa* a principelui *Miloș* s’a măritat după baronul *Ioan Nicolici*, proprietariu domeniilor de la *Rudna* și *Macedonia* (în părțile banatice ale Ungariei), ear’ din această căsătorie s’a născut *Fedor Nicolici* la 7 Iunie 1836.

† **Zoe Dima.** Vineri a răposat în Brașov, în etate de 81 ani dna *Zoe v. d. N. Dima*, mama profesorilor *Pantelie* și *George Dima*.

Necrolog. Văd *Agafia Miatovici* născ. *Adamovici* ca soție, și copii: *Veturia*, *Victor*, *Alexandru* și *Stefania*, cu inimă înfrântă aduc la cunoștința tuturor, că neuitatul soț și tată *Ioan Miatovici*, notar comunal în *Jadani* (Banat), după o lungă și cumplită boală a încetat din viață la 12/25 Maiu la orele 12 p. m.

Rămășițele pămâtesci ale scumpului defunct au fost așezate în 14/29 Maiu după ritul bis. gr. or. române la orele 2 p. m. în cimiteriul gr. or. român din comuna *Jadani*. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată!

— Sfășiați de durere vestim tuturor cunoscuților și prietenilor, că fiul, soțul, fratele, cumnatul, unchiul și nepotul nostru *Lazar Bera*, teolog absolut, după o boală neîndurată, în etate de 28 ani, împărțit cu Sf. taine și-a dat blândul suflet în mâinile Făcătorului său, Vineri în 11/24 Maiu 1901.

Rămășițele pămâtesci ale iubului defunct s’au așezat spre vecinică odihnă Duminecă în 14/26 a. l. c. la 2 ore p. m. în cimiteriul bisericii gr. or. din *Sânt-Andreeș*. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată. *Abel Bera* și *Eva n. Neag* ca părinți, *Sinefta Bera n. Șindea* ca soție, *Sofia*, *Abel*, *Lucreția*, *Romulus*, ca frați, *Teofil Păcurar*, *Petru Hadan* și *Maria n. Șindea* ca cumnați, *Victoria Șindea sora*, *Paraschiva Șindea*, bunică, *Sinefta Borca* și *Sofia Popp*, *Ioan Sirb* și *Rosalie n. Șindea* ca unchi și mătușă, *Valeriu*, *Sabina*, *Grațian* și *Aurelia* ca nepoți și nepoțe.

Princessa Italiei. O telegramă din Roma d. 1 Iunie vestesc, că regina *Elena* a născut o fetiță. Evenimentul a produs în câțva decepție, de ore-ce toți doriau, ca nou-născutul să fie fecior; consiliul de miniștri tocmai cu o zi mai înainte hotărâse, că fiitorul prinț are să poarte titlul oficial „prinț de Roma”.

Până la eventuala sosire a unui prințor, moștenitoriul presumpțiv al tronului e prințul *Emanuel de Aosta*, vărul regelui.

Reformații și statificarea școlilor. Districtul de peste *Tisa* al bisericii reformate și-a ținut săptămâna trecută adunarea generală de primăvară în *Dobrișin* sub prezidiul curatorului suprem conte *Iosif Degenfeld* și al superintendentului *Aron Kiss*. Într-o obiectele pertractate a fost și cestiunea statificării școlilor, care a provocat discuție animată; însuși *Tisza Kálmán* a pledat pentru susținerea caracterului confesional al lor, ear’ adunarea, la propunerea lui *Tisza*, a hotărât că numai în cazul extrem să se cedeze spre statificare. Un alt obiect de însemnătate principială a fost apelata comunității bisericesti din *Dobrișin*. Acesta, provocându-se la drepturile ei autonome a protestat și apelat contra unei hotărâri anterioare a adunării districtuale, prin care comunitatea bisericescă din *Dobrișin* fusese pusă sub jurisdicțiunea provinciei bisericesti. În apelată se cere, ca în această chestiune să hotărască conventul. Majoritatea adunării a respins apelația.

Prințul Mirko, fiul principelui *Nichita*, care în urma decepțiilor de la curtea din Belgrad e luat în combinație de a fi proclamat moștenitoriu al regelui Alexandru, după cum se raportează din Cetinje, pe la sfârșitul unei curente va face vizită la Belgrad și cu aceea ocaziune probabil că se va logodi cu fiica colonelului *Constantinovicu*, rudenie de aproape a regelui. Reginei Dragina'i va duce o decorație munteneagră ornată cu diamante.

Academia de marină din Fiume.

Dintră carierele militare, pe cari tinerii nostri s'ar pute și ar trebui să se valideze în rënd cu fiii celorlalte națiuni ale patriei noastre, sigur la marina de război suntem mai slab reprezentați.

Indemnând deci pe tinerii cu aptitudini pentru această carieră, în cele următoare le dăm spre orientare un mic extras din statutele Academiei ces. și reg. de marină din *Fiume*:

Durata cursului de învățământ la academie este de 4 ani. Numărul elevilor cari vor fi primiți este 130. Pentru elevi există locuri erariale: libere 65, jumătate libere 26, și 39 fundaționale și cu plată.

La locurile erariale au drept:

- fii de oficeri și de oficanți dela marina c. r. și dela miliția monarhiei;
- fii de-ai oficanților de curte și civili și
- tineri născuți în litoral.

La aceste locuri vor fi preferiți mai ales aceia, al căror tată în războie a murit pe câmpul de luptă, sau în urma ranelor primite a devenit invalid.

La locurile cu plată au dreptul toți aspiranții aparținători monarhiei austro-ungare.

Paușalul de susținere este pentru un loc cu plată 800 fl., ear' pentru un loc cu jumătate plată 400 fl. anual. Aceste paușale sunt a se solvi în două rate și anume în 16 Septembrie și în 16 Martie a fiecărui an.

Primirea în academia militară se face pentru anul I. în luna Septembrie. Excepționalmente pot fi primiți aspiranți și nemijlocit în anul II. și III.

Condițiunile de primire în academie sunt:

- să fie cetățean austro-ungar;
- aptitudinea corporală atât pentru creșterea militară cât și pentru viitoare servicii de război pe mare;
- purtare morală corespunzătoare;
- minimul vârstei de 14 ani pentru cursul I. sau împlinirea vârstei de 14 ani în primul cvartal al anului de studiu și maximum vârstei de 16 ani pentru cursul I., de 17 ani pentru cursul II. și de 19 ani pentru cursul al III.

e) pregătirile recerute. Atestatele de studii trebuie să probeze, că aspirantul a absolvat cu succes următoarele cursuri ale vr'nei școle reale, gimnasiale ori a unui institut coordinat din monarhia austro-ungară și anume: pentru cursul I. cele patru clase inferioare, pentru cursul al II. cele 6 clase inferioare și pentru cursul III. o școală reală ori gimnasiu ori vr'un institut de asemenea natură complet.

Petițiunei este a se aclude:

- atestat de botez;

- atestat de indigenitate;
- atestat medical (dela med. militar);
- atestat de vaccinare;
- tote atestatele de studii din școlile medii;

f) persoane private au a accludă petiției pentru locuri cu plata întrégă sau jumătate plată și atestate autentice despre referințele de avere și familiare.

Esamenale de primire încep în 10 Septembrie.

Obiectele de esamen pentru primirea în cursul prim sunt:

- limba germană;
- matematica;
- geografia și istoria și
- științele naturale.

Anul de studii începe cu 16 Septembrie și se termină cu 30 Iunie.

PARTEA LITERARĂ.

Concubinatul

originea și cauzele lui, relele ce rezultă din el și mijlocele pentru împedecarea și stîrpirea lui.

de *Gavril Hango*.

(Urmare și fine.)

Celelalt preot reformat, dintr'o comună, și aceea curat magiară, din cott. Sătmăruului, continuă dl Sz., s'a exprimat în chipul următoriu despre concubinații din parochia sa. Are mulți concubinați, dar' pentru aceea nu pôte zice, că sunt oameni imorali. Sunt religioși, buni și de omenie. Tinerii sunt iuți la sânge și ușuratici. Se îndrăgostesc foarte curând. Așa se întâmplă aici din timpuri străvechi. Îndrăgostirile aceste timpurie nu sunt, socotite de lucru imoral. Am cercat, zice preotul respectiv, să-i desvăt, dar' nu mi-a succedat. Mi-au ascultat predica cu atențiune, căci sunt religioși. Ba câte o nevastă a și plâns; dar' eșind din biserică a ris cu hohot. *Nici un semn de părere de rău. Pentru ce? Pentru-că nimeni din jurul ei n'a făcut se-și simțescă rușinea stărei și dejosirea păcatului ce l'a comis. Fîresce, copiii născuți din astfel de căsătorie ilegală în cea mai mare parte mor, căci nimeni nu-i grijește. Pe cei născuți după căsătorie legală, apoi îi iubesc foarte mult și-i grijește cu multă abnegațiune de sine.*

Acum, întrebă iar dl Sz i, unde este mai multă imoralitate? În comuna din Biharia sau în cea din cott. Sătmăruului? Cum vor pute face aici ordine organele potitice? ori dór' îi vor împrăscia cu gendarmii? Amorul nu pôte fi strîns în rubrice. Sentimentele și pasiunile nu pot fi adunate în paragrafi. Carnea și sângele își au filosofia lor proprie. Guvernul persecutînd concubinații, îi aduce în stări imorale și mai mari. Nu prin persecuțiuni întreprinse din oficiu în contra concubinaților se va îndrepta modul greșit de eugetare al poporului în privința moralității, ci prin educațiunea lui. Și apoi aici: nu de jos, ci de sus trebuie început lucrul, nu dela popor, ci din straturile cele mai înalte ale societății. Mulți inchee căsătorie ilegală numai din necesitate, dar' cu scopul de a întemeia familie, de și cu ocolirea formelor legale, pe cari nu le pot deocamdată delătura. Acésta, adevărat, încă e lucru imoral, dar'

numai după formă, nu însă și după scop; deci nu e lucru de persecutat, și încă pe cale oficiasă. Aceia trebuie persecutați cari inchee căsătorie ilegală numai pentru ca să-și îndeusteleze poftele trupesci, fără scop de a întemeia familie.

La urmă amintesc casul unui anumit Toklyó Miska descris în mod umoristic de Eötvös Károly. Numitul ani de zile, zice dl Sz. după E., s'a luptat pentru-ca să pôte păși în căsătorie legală cu concubina sa, și astfel să-și legitimeze copiii, ce tot mereu i-se sporeau, dar' fără rezultat, până ce în fine per tot discrima rerum și-a ajuns scopul prin rafinăria unui avocat și prin marinositatea unui tiner capelan.

Astfel dl Szatmári Mór despre concubinate dimpreună cu preoții săi reformați.

Contrađicerile sunt evidente, deci nu stăruiesc asupra lor, ca să le combat.

Un lucru voesc numai a accentua, și anume, ceea ce am zis și mai sus, și o zice și preotul reformat din cott. Sătmăruului, că la sporirea concubinatelor contribuie foarte mult și împrejurarea, că societatea nu espune disprețului public pe concubinați; apoi, că copiii născuți din concubinată în cea mai mare parte mor, pentru-că nimeni nu-i grijește, după mărțurisirea aceluiași preot; deci un nou rău ce rezultă din concubinată.

Singur răul acesta, foarte păgubătoriu pentru stat, ar trebui să-l îndemne pe acesta chiar și numai în interesul seu propriu, să iee toate măsurile posibile pentru împedecarea și stîrpirea concubinatelor, căci numai dispozițiunile din art. de lege citat și din ordinațiunea ministerială reproducă mai sus, nu sunt suficiente pentru delăturarea unui astfel de rău, ce bântue în toate straturile societății și în toate etățile.

Cel mai salutar lucru însă ar fi, dacă statul ar lucra mână în mână cu biserica pentru regenerarea morală a poporului după principiile morale ale christianismului.

Dór' va veni și acest timp.

FELIURIMI

Sese sute nouăsprezece pretendenți la tronul englez. Un heraldic englez a calculat, că la tronul Angliei au îndreptățire nu mai puțini decât 619 inși, și toți aceștia cu mai mult drept decât regele de acum. În șirul pretendenților sunt toți domnitorii și ducii europeni, afară de regele Svediei, de regele Sârbiei și de Sultanul Turciei. Dreptul de pretendenți și-l derivă de la înrudirea cu Maria Stuart. Cea mai de aproape îndreptățită la tronul englez e princessa Luiza de Bavaria, pe care o fracțiune a legitimistilor englezi o intitulăză Maria IV; după ea urmăză regele Spaniei și apoi regele Portugaliei.

Posta Redacțiunei.

Cenade. Raportul despre esamen, în numărul ce vine. Nu s'a putut mai curînd.

Mai multor parochi. Cine are casă parochială, fie bună, fie slabă, nu pôte cere și relut de cuartir. Anticipațiuni în contul dotațiunii nu se dau de loc, deci toți să aștepte termenul pentru împărțirea semestrală.

Nr. 354—901

[78] 1—3

Concurs repetit

Pentru ocuparea postului de paroch în parochia de clasa a III-a *Chendremal*, tractul protopresbiterial Unguraș, prin acésta se escrie din nou concurs cu termen de 30 zile dela prima publicare în fôia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fașionate în còla B. pentru completarea venitelor preoțesci dela stat.

Concurenții și pot lua informațiuni mai de aproape dela comitetul parochial.

Doritorii de a ocupa acest post de paroch au a-și așterne rugărilor instruite conform legilor în vîgore la subscrisul oficiu protopresbiterial în termenul sus-indicat, și se pot presenta înaintea alegătorilor, înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sârbătoare în biserică pentru a cânta respective a celebra și a cuvînta.

Fizeș-Sânpetru, 9 Maiu, 1901.

Oficiul protopresbiterial român gror. al Ungurașului în conșelegere cu comitetul parochial.

Pavel Roșca
protopresbiter

Casă de vîndare.

Casa din **Schwimmschulgasse Nr. 42**, cu grădină mare, se vinde din mână liberă pe lângă un **preț moderat**.

[77] 1—3

Să caută

acuisitori, cari posed toate trei limbile țerii **pentru un institut de asigurare**. Să primesc **numai** oferte în scris sub „**stabil**“ adresate administrațiunei acestor foi. Nr. [75] 3—3

In *Tipografia și librăria archidieceasă, Sibiu*, au apărut și se află de vîndare:

Geografia

pentru școle civile și superioare de fete

(originalul aprobat sub Nr. 1240/1898)

și

Istoria universală

pentru școle civile și superioare de fete

(originalul aprobat sub Nr. 64561/1896)

după

Alexandru Márki.

In românesce de

I. Popovici.

Prețul Geografiei leg. fl. 1.30

„ Istoriei universale leg. „ 1.—

Tragerea irevocabilă la
25 Iunie 1901.

Losuri „Concordia“
à 1 corónă

Căștigul principal
coróne 30.000 coróne

recomandă:
banca „Bodencredit“
în SIBIU.

Nr. 76 2—